

Ústav romanistiky Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích
Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Komparativní konstrukce ve španělštině s ohledem na akvizici struktur

Autorka práce: Alžběta Pohanková

Vedoucí práce: doc. Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D.

Předkládaná bakalářská práce se zabývá akvizicí komparativních konstrukcí ve španělštině. Osvojování syntaktických struktur nerodilými mluvčími patří k nejproblematičtějším aspektům výuky cizího jazyka v důsledku interferencí jazyka mateřského. V tomto kontextu je cíl práce, kterým je návrh anotačního systému pro označování chyb v komparativních konstrukcích, relevantním příspěvkem. Anotací systém pak bude aplikovatelný na vznikající žákovský korpus.

Práce Alžběty Pohankové je přehledně strukturována a je standardně členěna na část teoretickou (kapitola 1) a praktickou (kapitoly 2 a 3). Teoretický blok se opírá o relevantní sekundární literaturu (diplomandka vhodně pracuje zejména s gramatikami Gómeze Torrega, Alarose Lloracha a Borrega Nieta, ale i dalšími). Jako odrazový můstek volí výklad stupňování adjektiv a adverbíí, čímž dospívá k vymezení komparativu. Komparativní konstrukce představuje obecně jako mechanismus pro srovnání hodnot (kvality, kvantity, intenzity) jak na úrovni syntagmat, tak i na úrovni vět (s. 12). Dále rozlišuje třídy komparací (vyšší, nižší a stejná míra vlastnosti – *superioridad*, *inferioridad* a *igualdad*). Následuje seznámení čtenáře s jednotlivými termíny, jako jsou *kvantifikátor* (ne/rovnosti: *más*, *menos*, *tanto*, *igual*) či *transpozitor* (*que*, *como*, *de*), a elementy schématu komparativních konstrukcí rekapituluje i v úvodu do druhé kapitoly (*komparandum*, *kvantifikátor*, *tertium comparationis*, *transpozitor*, *komparát*, s. 27).

Ještě v teoretické části jsou však na příkladech znázorněny jednotlivé konstrukce (stejně i různé míry vlastnosti) a také je upozorněno na významové zvláštnosti tzv. *comparativas intensivas*, u nichž je srovnání realizováno odkázáním na osobu či věc, pro niž je určitá míra dané vlastnosti typická (přirovnání jako *Es más lento que una tortuga*, *Trabaja menos que un sastre de Tarzán*). Posloupnost poznatků v teoretické části je logická, výklad je koherentní a nemám k němu zvláštních výhrad. Pozitivně hodnotím reflektování logických důsledků negace komparativních konstrukcí (např. s. 21) a jejich pragmatických implikací (zdvořilost, např. s. 24).

Druhá a třetí kapitola tvoří praktickou část práce. Jejím cílem je „navrhnout podklad pro anotační systém, který by mohl být aplikován na žákovské korpusy,“ (s. 27). Vstupem do druhé kapitoly je tak soubor anotačních značek v souladu s obecným schématem komparativních konstrukcí (COMP_D – *komparandum*, GRADUS – *kvantifikátor*, TER_COMP – *tertium comparationis*, TRANSP – *transpozitor*, COMP_T – *komparát*). Za pomoci těchto tagů jsou pak anotovány příklady excerpované z vybraných gramatik, kategorizované dle slovního druhu, který do komparace vstupuje (*substantiva*, *adjektiva*, *adverbia*, *slovesa*). U substantiv si autorka všímá rozdílu mezi konstrukcemi, které porovnávají množství stejného prvku, a těmi, které porovnávají různé prvky (s. 28), s tím, že u druhého typu poukazuje na komplexní struktury, v nichž se mohou objevovat dvě komparanda a dva komparáty. Naopak u adjektiv je zdůrazněna možnost elize některého prvku (viz př. 50 na s. 29). U tohoto příkladu však vnímám jako problematickou interpretaci, že se jedná o „srovnání rozdílného aspektu u téže osoby“, jelikož ve skutečnosti je srovnávána míra stejného aspektu („guapo“). To, co je elidováno, je okolnost (*komparandum*) vyjádřená adverbiem „ahora“. U př. 51 je pak polemické, zda časově-podmínkové konstrukce s ustáleným spojovacím výrazem „tan pronto como“ („jakmile“) vůbec analyzovat jako komparativní (a pokud ano, o elementu „pronto“ bychom uvažovali spíše jako o *tertium comparationis*). Komparativní kvantifikátor může modifikovat i sloveso. V tomto případě je ale nutné vést v patrnosti, že se obecně považuje za příslovce, příp. substantivum (např. pokud funguje jako přímý předmět). Ve světle toho se nabízí znovu uvážit anotaci u př. 53b, u něž „sabes“ tvoří spíše *fondo común* než *tertium comparationis* (srov. např. Prytz, 1979: 265, Construcciones comparativas en español).

Třetí, závěrečná kapitola tvoří hlavní výstup práce. Pomocí PCIC jsou v ní analyzovány jednotlivé jazykové úrovně (A1–C2) s ohledem na předpokládané znalosti při tvoření komparativních konstrukcí nerodilými mluvčími a je představena typologie chyb, kterých se na různých úrovních studenti ELE dopouštějí. Na základě analýzy jsou poměrně zdařile definovány tagy: FORM – formální chyba typu **major* (předpokládá se pro úrovně A2–B1); TRANSP_0 – chybějící transpozitor; TRANSP_ERROR – chybný transpozitor, např. záměna *de, que, como*; GRADUS_0 – chybějící kvantifikátor; GRADUS_ERROR – formálně chybný tvar gradu, např. nedodržení shody se substantivem; GRADUS_FORM – chybný tvar gradu, např. *igual de/que*; COMP_T_ERROR – chybné syntaktické napojení komparátu, např. *lo que*. Ke schématu mám dvě připomínky: u formálních chyb bych zachovala jednotné kritérium, tj. pro formálně chybný tvar gradu/kvantifikátoru se nabízí využít GRADUS_FORM. Naopak GRADUS_ERROR bych využila pro chybně zvolený kvantifikátor, např. *más* za *menos* apod. GRADUS_FORM, tak jak je definován na s. 36, může splývat s TRANSP_ERROR. Do budoucna se nabízí zjemnění anotačního schématu zejména s ohledem na frekvenci chybovosti u transpozitoru (*tanto como/*que; igual de/*que* aj.). V této souvislosti by bylo možné stanovit hypotézu testovatelnou na žákovských korpusech.

Práci jako celek považuji za zdařilou a přínosnou. Přesto mám na diplomandku doplňující otázky, které mohou posloužit jako opora pro obhajobu:

1. Celá práce je věnována komparativním konstrukcím, jejichž důkladnou znalost autorka přesvědčivě prokazuje. Přesto se v ní vyskytují formulace jako *více podrobněji* (s. 15) či *méně často* (s. 22). Je to tak v pořádku, nebo se jedná o interference?
1. Na s. 25 se hovoří o významových zvláštностech tzv. *comparativas intensivas*, k nimž je v závorce uváděn překlad. Opravdu bychom však vybrané příklady do češtiny překládali jako *velmi hluchý* (př. 44c), *velmi bílý* (př. 46a) či *velmi šílený* (př. 46e)?
2. Na s. 27 se uvádí následující: „GRADUS = výraz srovnání (adverbium *más, menos, tan*; adverbium *tanto/a/os/as*)”. Funguje zde kvantifikátor *tanto/a/os/as* opravdu jako adverbium? Jak to poznáme?
3. U subkapitoly 2.3.2.2 Míra okolnosti na s. 30 je napsáno, že TER_COMP může být vyjádřeno adjektivem. Opravdu je zde míněno adjektivum?

Po formální stránce je práce psána pěknou češtinou s minimem překlepů či chyb (např. *Zdorje* v obsahu). Za nevšední lze označit úvod, který svým rozsahem a stylizací místy vyznívá jako závěr. Ačkoliv je psán spíše popularizačně s drobnými formulačními nepřesnostmi (např. „kolik málo toho vím“ či „nemůžeme nikdy vědět všechno“, s. 8), ve výsledku nepůsobí rušivě či nepatříčně. Důkladnější revizi by však vyžadovalo španělské resumé (viz např. *analítico, analizé, la análisis, algúnos, ningúnos, níveles, cual cualidad*) a nesjednocená forma citování bibliografie. Formátování je přehledné.

Závěr: I přes uvedené výhrady se domnívám, že práce Alžběty Pohankové je zdařilá a splnila požadavky kladené na tento typ prací. Diplomandka prokázala schopnost svědomitě a systematicky pracovat, syntetizovat teoretické poznatky, navrhnout vhodné anotační schéma a dostat vytčenému cíli. Její práci doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou **velmi dobře** s tím, že výsledné hodnocení bude stanoveno na základě obhajoby.

V Českých Budějovicích dne 27. května 2022

Mgr. Markéta Šmídová, Ph.D.